

Resource

JUNI 2023 JAARGANG 17

Journalistiek platform over Wageningen University & Research

Demonstratie tegen
Resource-artikel
China

**Hopen op
ommekeer in**
denken klimaat-
investeringen

Schurft blijft
hardnekkig
aanwezig

Voorleesmarathon
IPCC-rapport

Trainen voor
studenten-
WK-voetbal

Rollend over de campus
Studentredacteur test
toegankelijkheid | p.12

**HOOG
TIJD VOOR
INTEGRALE KIJK**
op landbouw
p.18

Inhoud

VOORWOORD

NR 17 JAARGANG 17

15

'Wageningen, koester je activisten'

22

Moet het bindend studieadvies omlaag?

26

Horren: minder malaria, meer inkomsten

6 Hoogleraar bestraft voor ranglijstentruc

8 Falen & opstaan: 'Soms moet je afwijken van je plan'

9 Zo maak je superieure instant-aspergesoep

24 Energie op het erf

28 De Bijbaan: Jesse poetst in ziekenhuis

Kijk voor meer verhalen en nieuws op onze website via deze QR-code:

Talk to us

Wat een half jaar geleden begon met kritische geluiden vanuit de organisatie, mondde na publicatie online uit in een aanval op *Resource* en de auteur naar aanleiding van het stuk 'We moeten het over China hebben'. Ook startten Chinese PhD'ers een petitie waarin onder meer excuses van *Resource* worden geëist en terugtrekking van het verhaal (bijna 700 keer getekend!) en organiseerden ze een demonstratie. Ik worstel met de emoties die het verhaal oproept: die zie ik en hoor ik. Dat is gevoel. Maar we hebben uiteraard ook kritisch naar ons werk gekeken. We erkennen dat er dingen anders hadden gekund, zoals het verhaal in twee delen brengen bijvoorbeeld (de onderbetaling en de zorgen van de onderzoeksdirecteuren over de samenwerking met China). Ook het woordgebruik had op sommige punten anders gekund of ontmoeten. En hoewel het artikel niet over de individuele Chinese PhD'ers ging, maar over het systeem, hadden we hen wel kunnen interviewen. Vooral dat laatste kreeg ik te horen toen ik in gesprek was met de Chinese PhD'ers tijdens het protest tegen *Resource*: 'Talk with us!' Inmiddels hebben zich Chinese WUR'ers bij ons gemeld die een interview willen geven. Als wij een verhaal publiceren, dan mag iedereen ons op de inhoud aanspreken. Maar een ding moet mij toch van het hart. Mijn collega vergelijken met Adolf Hitler, *Resource* in een adem noemen met Geert Wilders of suggereren dat ons verhaal bijdraagt aan etnisch profileren, dat is een brug te ver. Iedereen die daar anders over denkt, is van harte welkom op de redactie om dat in alle rust te komen uitleggen.

Willem Andréé

Hoofdredacteur

BEZET

Maandag 22 mei bezette actiegroep *End Fossil: Occupy!* een gang en het balkon op de vierde verdieping van Forum. De actievoerders eisten onder meer dat WUR de samenwerking met de fossiele industrie zou stoppen. In de middag ging de raad van bestuur met de groep in gesprek en liet weten de eisen niet in te willigen. De actievoerders bleven daarop in het gebouw. Rond middernacht werd de gang ontruimd door de politie. Dat ging volgens de demonstranten gepaard met 'proportioneel te veel geweld'. Volgens de politie was geen sprake van hardhandig optreden. 'Wel hebben we enkele actievoerders moeten helpen vertrekken', zegt een woordvoerder in *De Gelderlander*. ^{CU}

Foto Resource

Demonstratie tegen *Resource*: 'Talk with us!'

Ruim vijftig demonstranten kwamen woensdag bij Forum bijeen om te demonstreren tegen *Resource*. Ze deelden flyers uit en hadden spandoeken opgehangen met teksten als 'Apologize to us', 'Stigma! Talk with us!'

Foto Resource

Aanleiding was het artikel 'We moeten het over China hebben', dat onder meer aan de orde stelt dat Chinese beurspromovendi minder dan het minimumloon verdienen in Nederland. Ook besprak het stuk de interne evaluatie (onder meer door geïnterviewden) van de directeuren van de onderzoeksscholen. Die evaluatie stelt dat een brede discussie over de samenwerking met China nodig is, onder meer over financiering, de sterke groei van het aantal Chinese promovendi en de toegankelijkheid van data. Naar aanleiding van het verhaal is een petitie gestart die bijna 700 keer is getekend, waarin de initiatiefnemers onder meer excuses eisen van *Resource* en terugtrekking van het artikel. Tij-

dens de demonstratie – waarbij een vertegenwoordiging van de redactie aanwezig was – kwam naar voren dat het protest zowel de woordkeuze in het artikel betreft als het feit dat er dat er geen Chinese PhD'ers of begeleiders van Chinese PhD'ers in het artikel aan het woord komen; en dat in de evaluatie (waar het artikel deels over gaat) verwezen wordt naar 'geruchten' van onder meer sociale controle. De demonstranten vinden dat het artikel bijdraagt een diepgeworteld racisme binnen WUR.

Keuzes

DARE – een initiatief dat gericht is op het minimaliseren van racisme en dis-

criminatie bij WUR – wil een dialoog organiseren met onder anderen de demonstranten, de geïnterviewden uit het artikel en *Resource*. Het is nog niet duidelijk of die dialoog er ook echt komt. Naar verluidt willen de demonstranten pas in gesprek gaan als de redactie van *Resource* excuses aanbiedt en het artikel terugtrekt. Bij *Resource* hebben zich inmiddels mensen gemeld die met de redactie in gesprek willen over een vervolgartikel.

Zie de QR-code voor de redactionele verantwoording op het artikel.

Leerstoel afgepakt om Saoedische affiliaties

WUR heeft hoogleraar Vincenzo Fogliano per direct voor twee jaar zijn leerstoel ontnomen, omdat hij onderzoeksgeld ontving door zich op papier te verbinden aan een Saoedische universiteit.

De veelgeciteerde Fogliano werkte fulltime in Wageningen toen hij tussen 2018 en 2020 zijn 'eerste affiliatie' aanpaste. Hij deed alsof de King Saud University zijn voornaamste werkgever was, zodat die hoger zou scoren op de internationale ranglijsten. Fogliano's leerstoelgroep ontving daarvoor 146 duizend euro. Daarmee is een promovendus in de voedselwetenschappen bekostigd. Er zijn geen indicaties dat de hoogleraar persoonlijk geld heeft aangenomen.

Volgens een intern onderzoek zijn zeker zes veelgeciteerde Wageningse wetenschappers benaderd door Saoedische universiteiten. Fogliano is de enige die erop inging. Hij zou in 2018 al gewaarschuwd zijn voor zulke transacties.

Hij heeft nu een berisping gekregen, met de dreiging van ontslag bij een volgende misstap. Hem is voor twee jaar zijn leerstoelhouderschap ontnomen, maar hij blijft wel hoogleraar.

'Fogliano heeft incorrect gehandeld en daarmee de integriteit van de wetenschap aan Wageningen University & Research schade toegebracht', reageerde rector Arthur Mol. De hoogleraar zelf onthield zich tegenover *Resource* van commentaar. HOP/DV

8

Acht jonge zwanen zette een zwanenpaar vorige week op de wereld in de vijver bij Orion. Dat is veel, maar geen record. Ook in 2019 kwamen er acht kleine zwaantjes ter wereld, toen in de vijver bij Forum. Die eindigden overigens allemaal in de buik van een snoek. RK

Resource houdt spreekuur

Kom naar het *Resource* spreekuur! Waar moet Resource volgens jou over schrijven? Heb je tips, vragen, of opmerkingen? Vanaf nu staan we elke twee weken op dinsdagochtend van 10.30 tot 12.30 uur in het Forum-gebouw op de begane grond. Je herkent ons aan de oranje Resource-banner. We zorgen dat er altijd een paar redacteurs voor je klaarstaan om naar je te luisteren en met je te praten. Vorige week trapt online redacteur Coretta en freelancejournalist Stijn af. De volgende spreekuren zijn op 6 juni, 20 juni en 4 juli.

Schurft leeft

Aan het begin van dit collegejaar schreef columnist Sjoukje Osinga over haar drie studerende zoons met schurft. Hoe is het nu met de epidemie van de kleine beestjes die in je huid kruijen en heel veel jeuk veroorzaken?

De infectieziekte waarbij kleine beestjes, schurftmijten, gangetjes in de huid graven en daar eitjes in leggen komt in het hele land steeds vaker voor. Door huid-op-huidcontact of via besmette stoffen kunnen de mijten van de ene persoon aan de andere worden doorgegeven. Vooral in studentenhuizen, waar jonge mensen vaak dicht op elkaar leven en gezamenlijke ruimten delen, houdt de mijt flink huis.

‘Sommige studenten voelen zich echt vies’

Op het piekmoment had het Student Medical Center dagelijks contact met zo'n tien Wageningse studenten die last hebben van schurft, nu zijn dat er nog vier tot zes per dag, vertelt Suzanne van Dinther, huisarts bij het Student Medical Center Wageningen. ‘We krijgen het

nog niet onder controle.’

Obsessie

Recentelijk is het beleid rond schurftbehandelingen aangepast. ‘Voorheen behandelden we elke patiënt twee keer en alle huisgenoten preventief een keer, maar inmiddels behandelen we iedereen twee keer’, aldus Van Dinther. ‘Daarnaast zijn wij overgestapt naar het voorschrijven van pillen in plaats van crème. We weten namelijk dat de naleving van dat type behandeling hoger is.’ De effecten van dit nieuwe behandelprotocol

Foto Shutterstock

zijn echter nog niet merkbaar in de cijfers. Sinds november 2022 wordt de behandeling met schurftpillen vergoed via het basispakket. Van Dinther: ‘Hierdoor is het toegankelijker om het hele huis adequaat mee te behandelen. Ik heb het idee dat studenten inderdaad met hun hele huis preventief twee keer behandelen, want ze zijn als de dood dat het niet weggaat. Het is voor sommige studenten ook wel een soort obsessie geworden. Die durven nergens meer heen, willen alleen nog maar op houten stoelen zitten en voelen zich echt vies.’ DV

Voorleesmarathon IPCC-rapport in Atlas

Bezorgde medewerkers en studenten lazen van maandag 22 tot en met vrijdag 26 mei het zesde IPCC-rapport voor.

'...points to an implementation gap compared with the NDCs of 4–7 GtCO₂-eq in 2030 (Table 2.2); without a strengthening of policies, emissions are projected to rise, leading to a median global warming...'

Dit soort technische taal klonk een week lang uit de monden van verscheidene sprekers in het Atrium in Atlas. Met de voorleesmarathon vroeg de groep Scientists4Future (S4F) aandacht voor de rol van de universiteit in 'het tegengaan van de alarmerende trends van klimaatverandering'.

Ignas Heitkönig, docent en lid van S4F Wageningen, is de initiator van de actie. 'We moeten aandacht blijven vragen voor een van de allerbelangrijkste rapporten die in laatste decennia is verschenen. Wat we hopen te bereiken is dat de raad van bestuur de banden met de fossiele industrie verbreekt, of tenminste geen nieuwe aangaat.'

Niet alleen gerenommeerde wetenschappers kwamen aan het woord, ook PhD'ers, studenten en andere medewerkers lazen voor. 'We're in this together', zegt Heitkönig. ^{FL}

Lees verder op resource-online.nl

Foto Resource

Walk of Fame-steen voor TOTY Boogaard

Birgit Boogaard, eind april verkozen tot landelijk docent van het jaar (TOTY, teacher of the year), krijgt een steen met haar naam op de Walk of Fame bij Impulse. Dat maakte onderwijsdecaan Arnold Bregt bekend bij haar afsluitende mini-college van het op Wageningse docenten gerichte Education Design Festival. Bregt gaf haar een van de campus opgeraapte kiezel, symbolisch voor de uiteindelijke steen. Die laat nog even op zich wachten omdat alle Walk of Fame-stenen worden aangepast – ze zijn nu te glad als ze nat zijn. Boogaard was 'totaal verrast en zeer vereerd'. ^{ME}

Dan maar spelen

Er zijn geen studentenraadsverkiezingen dit jaar. De studentenraad heeft twaalf zetels en er waren ook twaalf kandidaten, waardoor verkiezingen overbodig werden. Toch leek het in de week van 22 mei een beetje op verkiezingstijd: de drie partijen van de studentenraad stonden een week lang op het podium van Forum en trokken over de campus om aandacht te vragen voor studenteninspraak en relevante studentenonderwerpen. S&I'ers haalden ideeën op voor een betere campus en rechtvaardiger onderwijs, CSF'ers speelden spelletjes en leden van VeSte reden over de campus op hun promotiebakfiets. Zodat er volgend jaar mogelijk weer verkiezingen zijn. ^{LZ} Foto Resource

5x minder mensen in klimaatgevaarzone bij naleving 'Parijs'

Als de huidige opwarming van de aarde doorzet, dan leven tegen het einde van deze eeuw rond de 2 miljard mensen in gevaarlijke hitte. Blijft de opwarming beperkt tot maximaal 1,5°C, zoals het akkoord van Parijs nastreeft, dan valt dat aantal vijf keer lager uit.

Dat toont een nieuwe analyse van hoogleraar Marten Scheffer (Aquatische Ecologie en Waterkwaliteitsbeheer) en zijn team van internationale onderzoekers, waarover *Nature Sustainability* vorige week publiceerde. Temperaturen van 29°C of hoger worden in verband gebracht met onder meer verhoogde sterfte, verminderde gewasop-

brengrst, toegenomen conflicten en meer verspreiding van besmettelijke ziekten. Drie jaar geleden inventariseerden Scheffer en zijn team al welk deel van de wereldbevolking door klimaatverandering in Sahara-hitte dreigt te moeten leven. *Nature Sustainability* publiceerde vorige week over het vervolg van dat veelbesproken onderzoek.

Op dit moment woont ongeveer 1 procent van de wereldbevolking op zo'n gevaarlijk hete plaats, ofwel zo'n 60 miljoen mensen. Met elke 0,1°C extra opwarming boven het huidige niveau neemt dat aantal toe met 140 miljoen mensen, blijkt uit deze studie. Als de aarde blijft afsteveneren op een opwarming van zo'n 2,7°C, zoals nu,

dan leven tegen het einde van deze eeuw rond de 2 miljard mensen op gevaarlijk hete plekken. Blijft de opwarming beperkt

Bij opwarming van 2,7°C, zoals nu, leven eind deze eeuw 2 miljard mensen in gevaarlijke hitte

tot maximaal 1,5°C, zoals het akkoord van Parijs nastreeft, dan valt dat aantal met een factor vijf te verkleinen.

Hitte-hotspots

Twee hotspots op de wereld maken de impact tastbaar. Voor India betekent 2,7°C opwarming dat 600 miljoen inwoners op gevaarlijk hete plekken leven, tegenover 90 miljoen bij 1,5°C opwarming. Voor Nigeria betekent een 2,7°C hogere temperatuur meer dan 300 miljoen inwoners op te hete plekken. Bij 1,5°C zijn dat er 40 miljoen. 'Doortastend klimaatbeleid heeft een enorm potentieel om de menselijke kosten en de onrechtvaardigheden als gevolg van de klimaatverandering te beperken', vat Scheffer samen. 'Onze bevindingen moeten inspireren tot een ommekeer in het denken over wereldwijde klimaatinvesteringen', benadrukt hij. ME

Foto Sudarshan Jha/Shutterstock

Probiotica voor biggen

Isabela Fernandes de Oliveira bestudeerde nieuwe manieren om het antibioticagebruik op boerderijen te verminderen. Tussen de micro-organismen die van nature in dieren voorkomen, vond ze bacteriën die mogelijk als probiotica bescherming kunnen bieden. Ze promoveerde 17 mei.

In de varkenshouderij is de bacterie *Streptococcus suis* een groot probleem. Zo'n 3 tot 5 procent van de varkens krijgt bijvoorbeeld hersenvliesontsteking of bloedvergiftiging. Infectie door *Streptococcus suis* is een van de hoofdredenen van antibioticagebruik in de varkensvleesindustrie. De bacterie begint al resistent te worden: een gevaar voor de volksgezondheid. Fernandes de Oliveira wilde de micro-organismen van de amandelen van varkens gebruiken om mogelijke probiotica en natuurlijke anti-microbiële middelen te vinden die de groei van de streptokokken remmen of infectie voorkomen. Ze isoleerde, cultiveerde en identificeerde de micro-organismen die van nature op varkensamandelen zitten. 'Dit microbioom bleek een rijke bron

van natuurlijke bioactieve producten, geproduceerd door bacteriën', zegt ze.

Flesje Yakult

De promovendus testte het effect van enkele bacteriesoorten in een kleinschalig boerderij-experiment in een beveiligd laboratorium. Flesjes Yakult voor varkens zijn er voorlopig nog niet, maar in

Microbiom varkensamandelen blijkt bron van natuurlijke bioactieve producten

de toekomst ziet Fernandes de Oliveira wel probiotica voor varkens voor zich die veehouders aan voedsel, water of melk voor hun varkens kunnen toevoegen. 'Op termijn kan ook hiervoor resistentie ontstaan. Maar anders dan antibiotica combineren deze natuurlijke producten verschillende manieren om de bacterie te remmen. Daarom denk ik dat mijn resultaten kunnen bijdragen aan een duurzamere manier om de bacterie onder controle te houden.' RL

de toekomst ziet Fernandes de Oliveira wel probiotica voor varkens voor zich die veehouders aan voedsel, water of melk voor hun varkens kunnen toevoegen. 'Op termijn kan ook hiervoor resistentie

[Falen & Opstaan]

Een mislukte proef, een afgewezen artikel: in de wetenschap wordt het al gauw bestempeld als falen. En erover praten? Dacht het niet. In deze rubriek doen collega's dat wel. Want falen is nuttig. Dit keer de kersverse hoogleraar Levensmiddelentechnologie: Kasper Hettinga.

Tekst Nicole van 't Wout Hofland • Illustratie Stijn Schreven

'Na mijn masterstudie deed ik wat veel levensmiddelentechnologen niet doen: promoveren. Na twee jaar onderzoek had ik niets. Geen data, geen publicaties en vooral geen vertrouwen meer in het project. Achteraf gezien had ik oogkleppen op: ik keek niet buiten mijn vakgebied en vertrouwde blindelings op de hypothese van mijn professor. Tijdens mijn promotieonderzoek werkte ik met apparatuur die aan melk 'ruikt' en de kwaliteit en veiligheid ervan beoordeelt. Met die techniek zouden melkfabrieken hun melk dan kunnen keuren voordat ze die in grote silo's pompen. Dat was het

onderzoeksvan de professor die me aanstelde. Maar de technologie bleek niet te werken. Na twee jaar was ik ervan overtuigd dat het onderzoek nergens toe zou leiden. Maandenlang zat ik in een diep dal. Alles veranderde toen iemand uit mijn begeleidingscommissie voorstelde om de apparatuur te gebruiken om de gezondheid van koeien te meten, in plaats van de kwaliteit van melk. Daarbij laat je de melk een tijd staan, zodat bacteriën kunnen groeien. Die luxe heeft de melkbranche niet. Maar toen kon ik wél geurstoffen in slechte melk meten en achterhalen welke koeien bijvoorbeeld uierontsteking hadden. Ik liet mijn oorspronkelijke hypothese en onderzoeksplan los en rondde in anderhalf jaar tijd mijn promotieonderzoek af. Tegenwoordig houd ik altijd in gedachten dat een hypothese fout kan zijn en bedenk ik experimenten om hypothesen te ontcrachten. Ook dat hoort bij wetenschap. Ik zie het ook bij mijn masterstudenten en promovendi: als hun resultaten niet overeenkomen met de verwachtingen, gaan ze ervan uit dat het experiment is misgegaan. Ik leer ze open te staan voor nieuwe perspectieven en mogelijkheden, zelfs als het betekent dat je moet afwijken van je oorspronkelijke plan.'

'Tegenwoordig bedenk ik experimenten om hypothesen te ontcrachten'

Schapenteek (*Ixodur ricinus*). • Foto Hans Smid

Hersen(vlies)ontsteking via een teek

Een teek kan behalve de ziekte van Lyme ook hersen(vlies)ontsteking overdragen. Die kans bestaat als de teek besmet is met het teken-encefalitisvirus. Julian Bakker promoveerde 17 mei bij het laboratorium voor Entomologie op onderzoek naar teken en dit virus. 'Dit is lastig onderzoek.'

'Met het teken-encefalitisvirus zijn veel minder teken besmet, maar na een beet kan de overdracht al na een kwartier plaatsvinden in plaats van pas na 24 uur, zoals bij de Lyme-bacterie *Borrelia*', zegt Bakker. Het onderzoek was lastig. 'Voor het muggenonderzoek in ons lab zijn kweeklijnen, voor teken niet. Teken leven wel vier jaar en hebben als larf, nimf en volwassen dier verschillende gastheren nodig.' Daarnaast vereiste het virus strenge veiligheidsmaatregelen. 'Ik moest altijd een speciaal pak aan en mocht niet zomaar een epje met virus openmaken.'

Kunsthuid

Bakker ving teken in de bossen van de Sallandse heuvelrug en Wageningen. Ze kregen runderbloed via een kunsthuid. In dat bloed zat het virus, zodat de teken geïnficeerd raakten. Bakker ontdekte per tekenpopulatie en per virusstam verschillen in het percentage teken dat geïnficeerd raakte. 'Sommige micro-organismen in een teek beïnvloeden wat de teek doet. Infectie met de *Borrelia*-bacterie maakt een teek bijvoorbeeld actiever, waardoor hij sneller een gastheer vindt. Andere zorgen dat een teek meer bloed zuigt en groter wordt. Ik zag ook dat sommige teken kleiner waren dan normaal, waarschijnlijk door andere micro-organismen.' Bakker ving wilde bosmuizen en infecteerde die met het teken-encefalitisvirus. 'Labmuizen kunnen die besmetting niet aan.' Hij ontdekte dat de bosmuizen tot nog wel drie weken later virusdeeltjes in hun bloed hadden. Niet slechts twee tot vier dagen. 'Horizontale besmetting – van teek tot teek via een muis – is daardoor kansrijker dan gedacht.' RL

Zo maak je superieure instant-aspergesoep

Zo'n 30 procent van de geogste asperges wordt afgekeurd voor de verkoop. Ze zijn te dik, te dun, te lang of te kort. De consument wil eendere asperges op het bord. Van het afval dat zo ontstaat, wordt soeppoeder gemaakt. Eirini Pegiou (samen met Joanne Siccama en collega's) ontwikkelde een methode om superieur poeder te maken. Superieur van smaak. Zij promoveerde onlangs op die studie.

Foto Shutterstock

Pegiou is een Griekse. Asperges worden in haar geboorteland ook gegeten. Maar niet zoals hier, zegt ze. 'Hier in Nederland en Duitsland is het standaard om asperges te eten met ham, een gekookt ei en een sausje. In Griekenland worden ze vooral in salades gebruikt of als bijgerecht. En dan met name de groene asperges.'

Om een superieur soepje te maken is een diepgaande kennis nodig van het smaakpalet van asperges. In haar onderzoek analyseerde Pegiou daarom onder meer de chemische samenstelling van de aspergesmaak en wat er met die smaakstoffen gebeurt bij verschillende bewerkingen. Dat lokt als vanzelf de belangrijkste vraag uit: Waar smaakt asperge naar?

Orkest

'Naar asperges,' grapt Pegiou. 'Een van mijn opponenten tijdens de verdediging had een mooie vergelijking. Smaak is als een orkest. Elke smaakstof is een instrument in dat orkest. In de juiste balans vormen ze samen de aspergesmaak.' Dat asperge-orkest bestaat uit zeker 35 verschillende chemische verbindingen. Volgens Pegiou zijn de twee belang-

rijkste daarvan 2-methoxy-3-isopropylpyrazine en dimethylsulfide. 'Als die er niet zijn, smaakt het niet naar asperges, blijkt uit testen met een smaakpanel. Maar de rest heb je wel nodig om 100 procent aspergesmaak te krijgen.' De gebruikelijke manier om soeppoeder

Maltodextrine zorgt voor een beschermend laagje rond de druppel, wat de smaakstoffen beschermt tegen hitte

te maken is de asperge langdurig te drogen in een oven. Maar daarbij gaan veel smaakstoffen verloren. Pegiou en collega's gebruikten sproeidrogen als manier om dat te voorkomen. Daarbij wordt eerst het sap met de smaakstoffen gescheiden van de aspergevezels. Het geconcentreerde sap, gemengd met maltodextrine, wordt vervolgens over hete lucht gesproeid.

Soepfabriek

Tijdens het sproeien verdampt het water en blijft soeppoeder over. De toe-

voeging van maltodextrine (een polysaccharide) is essentieel. 'Die zorgt voor een beschermend laagje rond de druppel, wat de smaakstoffen beschermt tegen hitte. Het resultaat is een poeder waarin de smaakstoffen veel beter zijn behouden dan bij normaal drogen.' Pegiou heeft goede hoop dat de industrie het procedé zal omarmen. 'Er zijn nog stappen nodig om het recept te optimaliseren, maar we hebben een mooie 'showcase' gemaakt met veelbelovend resultaat. Het proces leidt niet alleen tot een betere smaak, maar ook tot het opwaarderen van de afvalstroom.'

Sproeidrogen is geen techniek voor in de thuiskeuken, maar Pegiou heeft wel een paar tips: 'Gebruik zo min mogelijk water en voorkom dat de smaakstoffen weglekken. Houd het deksel zoveel mogelijk op de pan. En voeg op het bord een beetje zout toe. Zout zorgt ervoor dat de smaakstoffen beter vrijkomen.' RK

DE STELLING

Promovendi lichten de meest prikkelende stelling uit hun proefschrift toe. Deze keer is dat Ben Auxier die op 14 april promoveerde bij Plant Sciences.

‘De eis dat promovendi stellingen moeten poneren buiten hun wetenschappelijk domein, is voor promovendus én universiteit fundamenteel elitair.’

‘Dat promovendi gevraagd wordt stellingen te poneren gerelateerd aan hun onderzoek of expertiseveld is redelijk, maar de eis dat daar ook twee stellingen bij moeten zitten over maatschappelijk relevante thema’s, vind ik verwarrend. Wat maakt dat alleen promovendi het voorrecht hebben hun meningen in hun proefschrift naar voren te brengen, terwijl bachelors en masters die gelegenheid niet krijgen? Komt dit door de (onterechte) vooronderstelling dat promovendi slimmer zijn en dat hun mening er derhalve meer toe doet?’

Het is best mogelijk dat de opleiding die we gedurende het promotietraject genieten ons beter toerust om diepgaande inzichten te delen over ons wetenschappelijk domein. Maar wij zijn

niet beter toegerust om te debatteren over bredere maatschappelijke thema’s dan studenten met andere diploma’s. Op het terrein van maatschappelijk relevante thema’s zijn wij niet competenter dan ieder ander.

Dat de universiteit ons in de gelegenheid stelt onze gedachten te delen over bredere thema’s dan alleen ons proefschrift is geweldig, maar het zou geen verplicht onderdeel moeten zijn. Ik heb collega’s stellingen zien poneren over zaken waarover zij dusdanig weinig kennis hebben, dat ze er zelf niet eens van overtuigd zijn. Ze schrijven deze stellingen uitsluitend op om aan de verplichting te voldoen. Overigens was mijn stelling aanvankelijk ‘Deze eis is gênant’, maar die werd afgewezen.’ NF

Vacancy

From September 2023: three student seats vacant on the Board of Education

The Board of Education is the legal board of all accredited study programmes at WUR and consists of 4 professors and 4 students. The activities of the BoE take up about one day a week. This includes a meeting every two weeks on Wednesdays between 9:00 and 12:30.

Interested?

Send your CV and motivation letter, in English, before 12th of June 2023, to boardofeducation.secretary@wur.nl. The interviews with candidates will take place in the week of 19 June.

More info:
wur.eu/boardofeducation

Your responsibilities / opportunities

- To represent students from Wageningen University & Research in the board that decides upon the content and quality of accredited study programmes and advises the Executive Board on various educational issues.
- To deal with a variety of topics, such as new study programmes, quality of courses and teachers, new education policies and education innovation.
- To take an in-depth look at the management of your university;
- To enrich your curriculum vitae with education management experience.

Your qualities

You have a passion for education and

ideas to develop and innovate WUR education. You are proactive and you have a critical attitude. Preferably, you have prior experience on a (programme) committee, a board or similar.

You study in the domain of

- **Life Sciences** (BAS, BBI, BPW, MAM, MAS, MBI, MOA, MPB, MPS);
- **Food & Nutrition** (BAT, BBT, BFT, BML, BVG, MBE, MBF, MBS, MBT, MFQ, MFS, MFT, MML, MNH, MWT) or
- **Social Sciences** (BBC, BCL, BEB, BGM, BIN, MCH, MDR, MID, MME).

The appointment is for at least one year, with the possibility of two re-appointments. An adequate financial compensation is available.

Van alle tijden: ChatGPT

Toen ik mijn eerste echte statistiekonderwijs op de middelbare school kreeg, moesten wij om te bepalen of iets afweek binnen een normaalverdeling, handmatig de Z-score berekenen. Wij hadden een speciaal p-waardenboekje waarin eindeloze tabellen stonden om op basis van je Z-score de correcte p-waarde op te zoeken. Die waarde geeft aan of een steekproefuitkomst statistisch significant is. Toen grafische rekenmachines in zwang

‘Wat niet verandert, is dat wij mensen opleiden om wetenschappelijk te kunnen denken’

aan het doen waren als ze niet handmatig de p-waarde opzochten maar gewoon uit hun rekenmachine kregen.

Toen ik studeerde en er software op de markt kwam waarmee referenties automatische werden opgeslagen en correct tot bibliografie werden geconverteerd, was de angst dat studenten slechter zouden leren literatuur verwerken.

Toen ik dierenarts werd en er diagnostische software op de markt kwam, waren de oudere dierenartsen bang dat we minder goed klinisch zouden leren redeneren.

Nu ik zelf docent ben, en ik om mij heen hoor dat mensen bang zijn voor het gebruik

raakten, was de angst dat leerlingen/studenten hiermee niet meer zouden snappen wat ze

Guido Camps

van ChatGPT door studenten, gaan die oude voorbeelden door mijn hoofd. Innovatie en technologie zullen er altijd voor zorgen dat studenten anders worden opgeleid dan hun huidige docenten. En gelukkig maar! Artificiële intelligentie zal op vele vlakken ons leven veranderen en dat gaat nu hard, maar uiteindelijk zijn het ook gewoon tools waarmee we moeten leren omgaan.

Wat namelijk niet verandert, is dat wij mensen opleiden om wetenschappelijk te kunnen denken en afwegingen te kunnen maken op basis van argumenten. Waarschijnlijk zullen huidige studenten vanaf nu geen tekst meer vanuit het niets hoeven op te schrijven, maar leren ze te *editen* wat een *large language model* (LLM) als aanzet heeft gegenereerd. Is dat erg? Ik mis mijn p-waarde boekje ook niet meer als ik in Python een analyse draai.

Iedere generatie denkt volgens mij dat zij in de meest interessante tijd ooit leeft waarin de ontwikkelingen veel te snel gaan. Ik hoop juist op nog meer innovatie en slimme studenten die met die ontwikkelingen kunnen omgaan. Deze column is overigens gewoon ouderwets geschreven, vanuit een lege pagina...voor nu dan.

Guido Camps (39) is dierenarts en onderzoeker bij Humane Voeding en OnePlanet. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

Studentredacteur Lieke test toegankelijkheid voor mindervaliden

ROLLEND OVER DE CAMPUS

Hoe toegankelijk is WUR voor mindervalide personen? Samen met masterstudent Soe Mattijssen, die sinds haar twaalfde in een rolstoel zit vanwege een zeldzame huidziekte, krijgt studentredacteur Lieke Muijsert een antwoord op die vraag. En daarvoor moet ze flink aan de bak.

Tekst Lieke Muijsert • Foto's Guy Ackermans

Ik ga vandaag met Soe op pad. Ze heeft een extra rolstoel meegenomen zodat ik kan ervaren wat zij meemaakt. We zijn bij Orion. Soe kan haar auto bij de ingang kwijt op een parkeerplek voor gehandicapten. Ideaal, vindt ze, behalve het eerst moeten wachten op overstekende fietsers die voorrang hebben. 'Ik heb er wel eens een halfuur gewacht.' In de meeste collegezalen op de uni zijn de rolstoelplekken helemaal bovenin of helemaal beneden. Soe zit liever bovenin zodat ze niet omhoog naar het scherm hoeft te kijken. 'En ook omdat sommige docenten denken dat degene die vooraan zit alle vragen kan beantwoorden.' In twee van de grote col-

legezalen in Orion is bovenaan een plateau voor rolstoelgebruikers, maar Soe zit daar liever niet: 'Een extra speciale plek, voor als je je nog niet speciaal genoeg voelt.' In de collegezalen van Forum en Aurora zijn achterin fijnere plekken voor rolstoelgebruikers: op de achterste rij zelfs tafels waar de rolstoel onder past. 'Daar voel ik me meer bij de rest horen.' Maar toch stapt Soe liever over naar een gewone stoel – en dat kan ze gelukkig zelf – omdat haar rolstoel een extra lage rugleuning heeft.

De wc's in Orion zijn lastig voor rolstoelgebruikers: ze hebben allemaal een drempel. Ik probeer naar binnen te komen: eerst de drempel over, dan draaien, dan met de voorwieltjes terug over de drempel, reiken om de deur dicht te trekken en dan weer snel terug over de drempel. 'Daarom is die drempel niet zo handig', zegt Soe droog. In de wc op de begane grond hangt de wastafel bijna in de deuropening. 'Dan merk je dat het ontworpen is door iemand die niet in een rolstoel zit.' In de mindervalide wc's van Aurora, Forum, Radix en Omnia zijn gelukkig geen drempels.

'Als ik zere voeten heb, kan ik die trillingen gewoon niet verdragen'

'In de ochtend is de lift van Forum de hel van iedere rolstoelgebruiker'

Forum

We verlaten Orion via de draaideur. Die blijkt te klein om met een rolstoel in te rollen als er eerst iemand moet uitstappen. Als het druk is, laat de receptionist Soe daarom binnen via de nooduitgang. Er zit wel een knop op de draaideur om die langzamer te laten draaien zodat er meer tijd is om naar binnen te rijden. 'Maar ik vind het zelf heel irritant als ik er als een slak doorheen moet', zegt Soe. Op weg naar Forum nemen we de brug. Die zit vol antisliphobbels en die remmen ons af. Soe vertelt dat ze wel eens expres een omweg neemt. 'Je voelt die hobbels vooral aan je voorwieltjes en als ik zere voeten heb, kan ik die trillingen gewoon niet verdragen.'

De draaideuren van Forum zijn, zelfs voor mij, prima te doen. De mindervalideknop zit helaas wel aan de linkerkant van de deur, waar iedereen uitstapt. Soe laat mij het invalidentoilet zien op de begane grond. Om er te komen, moet ze eerst de hele gang door waar de decanen hun kantoor hebben.

's Ochtends is de lift van Forum de hel van iedere rolstoelgebruiker: iedereen rent erop af. Soe: 'Een paar keer was ik de enige die beneden achterbleef. En ik hoefde maar naar de tweede etage.' De liftdeuren gaan open en het is dat Soe snel genoeg is om de deur voor mij open te houden, anders was ik nooit op tijd geweest.

Aurora en Impulse

We vervolgen onze weg en rijden naar Aurora, weer over een hobbelbrug. Maar aan de linkerkant zien we een strook zonder hobbel. Dat rolt veel makkelijker. Na de brug is een heuveltje dat voor wandelaars waarschijnlijk voelt als drempeltje, maar voor mij in de rolstoel lijkt het de Mount Everest.

Onderweg nemen we nog een kijkje in Impulse. Daar is een zitkuil waarin debatten en optredens plaatsvinden. Om erin te komen moeten mindervaliden met een klein

liftje omhoog, dan met de gewone lift naar beneden en vervolgens via een speciaal geplaatste helling het podium op. Het ziet er allemaal leuk uit, maar erg handig is het niet, vind ik. 'Maar het kan allemaal wel', zegt Soe vriendelijk. Ik realiseer mij hoeveel geduld je moet hebben als je mindervalide bent en hoe mondig je wordt door het vragen om hulp.

Op weg naar Aurora begin ik mijn armen inmiddels aardig te voelen en beginnen er blaren op mijn handpalmen te komen. Soe oppert om mij te duwen, maar ik wil dit helemaal ervaren.

Bij Aurora moeten we een grindpad omhoog naar de ingang. Soe rijdt op grind vaak met haar voorwielletjes omhoog zodat er minder weerstand is. Aan dit trucje durf ik mij niet te wagen. Binnen is een gladde vloer en dat rolt

Lieke (links) en Soe op weg naar Aurora.

een stuk fijner. We ontdekken dat de koffieapparaten en de prullenbakken in Aurora erg hoog zitten wat het bijna onmogelijk maakt om bijvoorbeeld je pasje te scannen voor koffie of je waterflesje te vullen. Soe blijft positief: ‘Het is niet heel handig, maar nogmaals: het kan wel.’

We gaan weer naar buiten en Soe vraagt mij of het nog wel gaat. Ja, het gaat. Ik red het tot Atlas, waar ons een lange helling wacht. Gelukkig heeft Soe’s rolstoel een motortje en kan ik ‘aanhangen’. De draaideur van Atlas is zo groot dat we er naast elkaar in kunnen, maar eerst moeten we over de rubberen mat zien te komen die ervoor ligt. Eenmaal binnen nemen we de lift naar beneden waar we naar buiten kunnen zonder de helling af te moeten.

Omnia en Leeuwenborch

Voordat we Leeuwenborch inspecteren doen we Omnia aan. Soe ziet snel de bordjes voor de mindervalideparkeerplaats. Ernaast is de ingang met lift, verstopt in een donkere hoek. We drukken op de bel. Al snel worden we opgehaald door een vriendelijke medewerker. Hij laat ons graag alle ruimten in Omnia zien en bedient de liften voor ons. Er volgt een bijzondere tocht achter de schermen waarin we zelfs even in de voorraadkast kunnen gluren. In de podiumzaal zijn speciale plekken voor

rolstoelen en er kunnen opleggers geplaatst worden voor het podium zodat je daar makkelijk op kunt rijden. Het ziet er mooi uit. Alleen de statafels vinden Soe en ik in onze rolstoel wat ongezellig.

Met de auto rijden we naar Leeuwenborch. De plekken voor mindervaliden zijn bijna naast de deur, maar ze dienen ook als laden-en-lossenplekken. De werkbusjes staan soms voor de helling naar de ingang waardoor je geen aanloopje kunt nemen. En dat is zeker wel nodig. Soe stelt voor dat ik het probeer. Vervolgens vraagt ze onze fotograaf om achter me te lopen, mocht ik het niet redden. Ik neem een flinke aanloop en red het misschien een halve meter. Gelukkig kan de fotograaf mij verder omhoog duwen. Zelfs het motortje van Soe trekt het niet. Als ze deze afgrijselijke helling wil vermijden, moet ze via een pad naar beneden de fietsenstalling in en vanaf daar met de lift omhoog. De lift is ‘knus’ en we passen op de millimeter naast elkaar. Via de hoofdingang gaan we weer naar buiten, via de helling met ribbels. Omlaag gaat net. Leeuwenborch blijkt niet de ideale plek voor rolstoelgebruikers.

Onze tocht over de campus is klaar. Doodmoe word ik door Soe afgezet bij mijn fiets. Ondanks de struikelpunten die we tegenkwamen, zegt Soe: ‘Makkelijk, leuk en gezellig wordt het toch nooit. Als er maar voorzieningen zijn. WUR scoort wat mij betreft hoog, een 8,5.’ ■

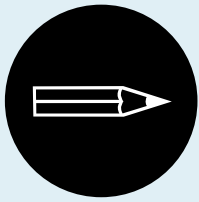
‘Handig is het niet, maar het kan allemaal wel’

Soe geeft WUR een 8,5 voor rolstoeltoegankelijkheid: ‘Er zijn natuurlijk minpunten. Het grootste minpunt zijn de grindpaden. Maar er zijn ook veel pluspunten, zoals de behulpzaamheid van de medewerkers. De universiteit doet erg haar best om mindervaliden te helpen en er zijn veel mogelijkheden.’

Cijfers:

Wc's: 7
 Collegezalen: 8
 Mensen (hulp): 9
 Bruggen: 4
 Liften: 8
 Draaideuren (de meeste): 9
 Grindpaden: 5

‘Wageningen, koester je activisten’

‘Spontaan actievoeren mag niet, lazen we in *Resource*. Verschillende zachtmoedige, ludieke acties, zoals pop-up tuintjes en blinddoeken om de hoofden van beelden op de campus, zijn al opgeruimd voordat studenten en medewerkers er kennis van kunnen nemen.’

‘Zonder overleg mag je op de campus geen actievoeren. Dat is vanwege ‘de veiligheid’: En daarom wordt een gezellig pop-up parkje (waar studenten weken werk in hebben gestoken) per direct in tweeën gezaagd? En wat is precies het gevaar van een blinddoek om de stenen Zaaier? Wat daadwerkelijk de veiligheid in gevaar brengt, is intensief gebruik van auto’s en onze verslaving aan fossiele brandstoffen. Als samenleving zijn we geobsedeerd door productiviteit. De meeste mensen zijn veel te druk met dagelijkse beslommeringen om kritisch over onze toekomst na te denken. Daar ligt nu juist de taak van de universiteit, als broedplaats van nieuwe en afwijkende ideeën. In plaats van hun (kunst)objecten te saboteren, zouden we het punt in overweging moeten nemen dat studenten proberen te maken.

Met alles wat de studenten in Wageningen lezen en leren over klimaatverandering, het milieu en dekolonisatie, is het een wonder te noemen dat de studenten zo liefdevol en poëtisch de kracht van de verbeelding inzetten om hun punt te maken. Het neerslaan van protest is iets wat we doorgaans kennen van autoritaire regimes met een zekere angst voor de eigen bevolking. Maar dit lijkt hier niet het geval. Onze hypothese is dat het omgekeerde het geval is. Het zijn niet de studenten die angst inboezemen maar de spiegel die ze ons voorhouden. Velen van ons, werkzaam in Wageningen, weten namelijk donders goed dat we alles op alles moeten zetten om de transitie te maken naar een veel duurzamere maatschappij. We weten ook dat univer-

Half mei kreeg ook het beeld Ceres in de hal van Atlas een blinddoek. Op de vellen papier staat: ‘This is a climate emergency’ en ‘Why study if WUR doesn’t listen to the educated?’ • Foto *Resource*

siteiten met hun kennis en vrije denkers dit soort veranderingsprocessen kunnen helpen versnellen, of zelfs zouden moeten leiden.

Als we in de spiegel kijken die de stu-

‘Het zijn niet de studenten die ons angst inboezemen maar de spiegel die ze ons voorhouden’

denten ons voorhouden zien we echter ook het Janusgezicht van de universiteit: de organisatie waarin we verandering richting een betere toekomst proberen te bewerkstelligen, blijkt ook heel goed te zijn in het legitimeren en bestendigen van de status quo.

Protest is een communicatiemiddel

waarmee je dat wat we voor lief nemen, bevraagt. Dat zou de universiteit toe moeten juichen, in plaats van afstraffen. Daarom is de nadrukkelijke oproep vanuit Scientists ‘4’ Future: WUR, stay with the trouble en kijk eens wat vaker in de spiegel.’

Anne-Juul Welsink, Martijn Duineveld, Ignas Heitkönig, Susanne van Donk, Anatol Helfenstein, Chloé Tavernier, Geert Aarts, Joke Luttk, Chrysanthi Pachoulide, Daniela Requena Suarez, Benedikt Haug.

Papaver Rhoeas.

IV
293

Tulipa sylvestris 37

MONUMENTALE PLANTENKUNST

Een facsimile uitgave van de Flora Batava ligt sinds begin deze week in de boekhandel. Speciale Collecties van de WUR Library maakte een expositie over dit monumentale werk. De bibliotheek bezit liefst duizend van de originele prenten van deze eerste geïllustreerde flora van Nederland. Aan het nieuwe boek werkten diverse Wageningse auteurs mee. De afgebeelde planten zijn de bostulp en de grote papaver. ^{RK}

‘Niet perfect, wel werkbaar’

PERSPECTIEF VOOR DE NEDERLANDSE LANDBOUW

In de onderhandelingen over het landbouwakkoord wil het nog niet erg lukken om tot een gedeelde toekomstvisie te komen voor de Nederlandse landbouw. De Wageningse wetenschappers Wim de Vries, Martin van Ittersum, Roel Jongeneel en Gerard Ros zien wél voor zich hoe het verder moet met de sector.

Tekst Marieke Enter

Geërgerd dat het in de agrarische sector alleen nog maar over stikstof en ammoniak leek te gaan, en ook louter in negatieve zin, pakte Martin van Ittersum (hoogleraar Plantaardige Productiesystemen) in de nazomer van 2022 de telefoon. Werd het niet hoog tijd voor een integrale kijk op de landbouw, met oog voor alle milieu-opgaven in de sector? En vanuit perspectief voor de toekomst, in plaats van doemdenkerij over wat nu allemaal niet goed gaat? Aan de andere kant van de lijn bleek Wim de Vries

(hoogleraar Integrale Stikstofeffectanalyse) er net zo over te denken. Met zijn collega Gerard Ros (onderzoeker Nutrientenmanagement) werkte hij al aan een aantal artikelen met diezelfde insteek. De Vries: ‘De discussie over ammoniak is ietwat relatief als je in breder verband naar de toekomst van de landbouw kijkt. Nederland kan zich nu wel vastbijten in ammoniakreductie, maar als vermindering van de methaanuitstoot later nog ingewikkelder blijkt, dan gaat het op de lange duur alleen maar harder knellen.’ Van Ittersums telefoontje resulteerde in het voornemen gezamenlijk een artikel te schrijven voor de provincies, die de stikstofreductie moeten coördineren. Ze vroegen er landbouweconoom Roel Jongeneel bij, want dit vraagstuk vergt ook veel economische expertise. Op vrijdagnamiddagen kwamen ze bij elkaar, in eigen tijd. Ook al lag er dan geen formele opdracht, dit stuk móest er komen, vonden ze. De gevulde koeken die Van Ittersum steevast meebracht, maakten veel goed – net als de manier waarop het

viertal samenwerkte. ‘Ik vond het heel stimulerend om zo met z’n vieren na te denken over dit vraagstuk’, zegt Van Ittersum. ‘Ik heb er veel van geleerd’, beaamt De Vries.

Medio april brachten ze hun visie in de openbaarheid, kort na het essay van De Vries en de hoogleraren Jan Willem Erisman (Leiden) en Chris Backes (Utrecht) over de vraag van het ministerie of er een alternatief is voor de kritische depositiewaarde (KDW), de huidige stikstofnorm. Die volgorde is toeval, aldus De Vries. ‘Wij vieren waren al volop bezig met ons stuk toen het KDW-essay onder hoge tijdsdruk op

‘DIT STUK HELPT
OM IN BEWEGING
TE KOMEN’

De Wageningse Eng met op de voorgrond de wijngaarden van Wagenings Wijngoed. ♦ Foto DroneWageningen

mijn pad kwam. Dat essay kun je zien als een soort prelude op ons stuk; het geeft al iets weg van onze denkrichting en verwijst zelfs naar ons plan. Het vormde een mooie stok achter de deur om er tempo mee te maken.’

En daar was nog een goede reden voor, vertelt Ros. ‘Op 1 juli moeten de provincies hun plannen indienen voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied. We merken dat ze heel hard zoeken naar oplossingen voor stikstof en ammoniak en amper toekomen aan de andere opgaven voor de landbouw zoals waterkwaliteit, klimaat en bodemkwaliteit. Ons stuk wil ook voor de provincies een stip op de horizon zetten: een integrale benadering van de landbouw kan wél, en wel op deze manier.’

De stoel van de boer

Kern van het Wageningse plan is om de landelijke milieu-opgaven voor de landbouw terug te rekenen naar concrete

doelen per bedrijf. Bij ammoniak en broeikasgassen, zoals lachgas en methaan, zijn die afhankelijk van het aantal hectaren of dieren dat het bedrijf telt; bij nitraat wegen ook de grondsoort en de uitspoelingsgevoeligheid van bodems mee. Het plan voorziet in een systeem van emissierechten die jaarlijks dalen. Voordeel van die aanpak is dat elke boer zijn of haar eigen kritische prestatie-indicatoren (KPI's) krijgt, op vlakken waarop de boer zelf invloed heeft – en niet op individueel amper te sturen waardes zoals de stikstofneerslag in natuurgebieden. De KPI's bieden boeren daarnaast de nodige

‘EEN INTEGRALE BENADERING VAN DE LANDBOUW KAN, EN WEL OP DEZE MANIER’

speelruimte om zelf te bepalen hoe ze toewerken naar die doelen. Emissierechten kopen van stoppende boeren is bijvoorbeeld ook een optie. Zoals Van Ittersum samenvat: ‘Het gaat er niet om hóe je er komt als boer, als je er maar komt.’

Dat betekent niet dat het viertal boeren totaal de vrije hand wil geven, nuanceert De Vries. ‘Naast doelvoorschriften zoals die KPI’s is het goed denkbaar om ook een aantal middelvoorschriften te houden. Bijvoorbeeld het voorschrift om in het najaar geen mest uit te rijden. Vanuit de emissie- en uitspoelingsdoelen is dat een heel verstandig voorschrift, dat we vooral zo moeten houden.’ Ros vult aan: ‘Maar het huidige beleid gaat steeds meer op de stoel van de boer zitten. Wij corrigeren dat door te stellen ‘ga alsjeblieft niet verder op dat spoor’. Want Nederland schiet er momenteel een beetje in door.’

In beweging komen

Omdat geen boer zit te wachten op nog meer regeltjes en papierwerk, hebben Ros, De Vries, Van Ittersum en Jongeneel nadrukkelijk stilgestaan bij de haal- en werkbaarheid van hun plan. Zo maken ze zoveel mogelijk gebruik van sturingsinstrumenten waarmee boeren al werken. Voor bodem- en waterkwaliteit zijn dat bijvoorbeeld de Open Bodemindex, de BedrijfsWaterWijzer en het BedrijfsBodemWaterPlan. De Kringloopwijzer biedt houvast bij de berekening van actuele emissie en uitspoeling. En de voorgestelde methodiek voor emissierechten voor ammoniak en broeikasgassen speelt leentjebuur bij het systeem van de fosfaatrechten. Helemaal perfect is die oplossing misschien niet, maar wel werkbaar. ‘En de urgentie is dermate hoog dat we niet eerst nog jarenlang kunnen exploreren wat het beste instrument is’, voegt Ros

‘HET HUIDIGE BELEID GAAT STEEDS MEER OP DE STOEL VAN DE BOER ZITTEN. WIJ CORRIGEREN DAT’

toe. ‘Er wordt al vier jaar gepraat over de stikstofcrisis en er gebeurt nog veel te weinig. Dit helpt om in beweging te komen.’

Verdienmodel

Met de voorgestelde aanpak komt er gehele beweging in de Nederlandse landbouw, stelt het viertal. Maar makkelijk wordt de transformatie niet, erkennen ze. ‘Het doet altijd ergens pijn. Met de belangrijkste pijn natuurlijk in het verdienmodel’, zegt De Vries. Momenteel komt 90 procent van de omzet van een landbouwbedrijf uit landbouwproducten. Voor een vitale landbouw moet het verdienmodel via verschillende lijnen worden versterkt, stelt het plan. Het sluit zelfs niet uit dat boeren compensatie nodig hebben, te financieren uit bijvoorbeeld een ‘landschapsbelasting’.

De Vries over die belasting: ‘Het Rijk heeft 25 miljard euro gereserveerd voor de transitieperiode. Wij zeggen: kijk ook verder. Het kan best zijn dat die 25 miljard niet genoeg is om de boer ook op langere termijn een gezond verdienvermogen te bieden. De introductie van een landschapsbelasting kan dan helpen, waarbij we ons overigens niet hebben laten beperken door de vraag of het allemaal mag en kan vanuit Brussel.’ Ros vult aan: ‘Maar het is geen totaal onrealistisch idee; volgens Roel (Jongeneel, red.) zijn er genoeg aanknopingspunten om te veronderstellen dat zo iets wel mogelijk is.’

Ook van de ketenpartners mag worden verwacht dat die financieel bijdragen om de landbouwtransitie mogelijk te

maken, stelt dit plan – net zoals het Remkes-rapport eerder deed. Het laat in het midden hoe die bijdrage precies vorm moet krijgen, erkent Van Ittersum. ‘Dat soort dingen moet in het landbouwakkoord worden afgesproken’. De Vries: ‘Ons plan heeft nog wel meer aspecten die verder uitgewerkt moeten worden. De minister vroeg ook naar dat soort praktische details nadat hij het plan had gelezen. Maar zo is het stuk niet bedoeld. Het is niet aan ons om precies het beleid uit te tekenen; we duiden hiermee een richting.’

Toekomst mét landbouw

Ros: ‘Iedereen wil voortdurend van alles met de landbouw. Maar niet iedereen is zich ervan bewust dat de landbouw grotendeels verdwijnt uit Nederland als al die voornemens geïmplementeerd zouden worden. Dit plan benadrukt dat wij een toekomst zien voor de landbouw in Nederland, en hoe: om de landbouwsector een reëel toekomstbeeld te bieden zijn instrumentaria, wetgeving en concrete doelen nodig.’ Van Ittersum: ‘Ik kan me goed voorstellen dat het plan andere Wageningse wetenschappers *triggert* om mee te denken. Ze zijn welkom; dit is een startpunt. Maar met een belangrijke boodschap: er is toekomstperspectief voor de landbouw in Nederland.’ ■

‘Wij willen winnen’

Op 25 juni is het zover: de aftrap van het studenten-EK voetbal in Tirana, Albanië. Wageningen University & Research is voor het eerst aanwezig bij zowel het mannen- als het vrouwentoernooi. Aanvoerders Judith Alkema (dames) en Rijk Dersjant (heren) kijken vooruit.

‘In je rug’, klinkt een schreeuw op het hoofdveld van de Bongerd waar de damesploeg aan het trainen is. ‘We trainen elke woensdag’, vertelt Alkema, een van de aanvoerders van de damesploeg. ‘De meeste spelers kennen elkaar nog niet zo lang, maar als groep zijn we nu echt aan het groeien. Sinds kort trainen we specifiek op zeven-tegen-zeven voetbal want dat is de vorm waarin we in Albanië zullen spelen. Dat verbaasde mij wel, omdat de heren wel gewoon met elftallen spelen en al onze dames dat ook gewend zijn. Bij zeven-tegen-zeven gelden andere regels en hebben we andere tactieken nodig. Het leuke is dan weer dat deze vorm een stuk sneller en beweeglijker is.’

‘Als vrouwen willen wij natuurlijk niet op een B-veld spelen’

finale daar ook is, omdat dat veld niet geschikt zou zijn voor zeven-tegen-zeven. De organisatie is er mee bezig, dus we gaan er maar vanuit dat wij daar spelen. Als vrouwen willen wij natuurlijk niet op een B-veld voetballen.’

Heren

De voorbereidingen bij de heren komen iets langzamer op gang, vertelt Dersjant. ‘Het niveau van het EK is behoorlijk hoog, dus we moesten een elftal bij elkaar zoeken van jongens die echt op niveau voetballen. Inmiddels hebben we een groep met zeventien sterke spelers.’ Op 22 mei was de eerste training van de mannen. ‘De jongens spelen ook allemaal bij een club, dus er was weinig ruimte om eerder te gaan trainen’, vertelt Dersjant. ‘De spelers hadden elke week al twee trai-

Foto Guy Ackermans

ningen en een wedstrijd met hun eigen team. Nu is het seizoen wel zo'n beetje afgelopen, dus zijn we met EK-trainingen begonnen.’

Oefenwedstrijden

Naast trainingen gaan beide ploegen oefenwedstrijden spelen en meedoen aan het Groot Nederlands Sport Kampioenschap (GNSK) dat begin juni in Wageningen wordt gehouden. ‘Je moet ook wedstrijdritme opdoen’, zegt Alkema. ‘Dan leer je hoe iedereen rent, hoe je elkaars positie moet overnemen en waar ieders kracht ligt.’

Wanneer is het toernooi geslaagd? Dersjant: ‘We moeten realistisch zijn, het veld compact houden en spelen vanuit onze kracht: de omschakeling. En dan hopelijk zo ver mogelijk komen.’ Alkema: ‘Het niveau van de andere damesteams is moeilijk in te schatten. Maar als team hebben we gezegd: wij willen niet alleen meedoen. Wij willen winnen.’

De voetballers reizen per bus naar Albanië en besparen daarmee 13 ton CO2-uitstoot ten opzichte van vliegen. Om deelname-, materiaal- en reiskosten te dekken, zoeken ze sponsors, organiseren ze acties zoals een loterij en hebben ze een GoFundMe opgezet. Links daarvoor zijn te vinden in de online versie van dit artikel. LZ

‘HET BSA MOET OMLAAG!’

Het bindend studieadvies (bsa) verschilt enorm per universiteit. In Wageningen moeten studenten 36 van de 60 punten halen om door te mogen naar jaar twee; in Rotterdam moeten ze *alle* punten halen. Om stress en prestatiedruk bij studenten te verlagen wil onderwijsminister Dijkgraaf het bsa verlagen naar 30 studiepunten. Ook wil hij een bindend advies van 30 punten invoeren in het tweede jaar. Wat vinden we daarvan?

Tekst Luuk Zegers en Ilja Bouwknegt • Illustratie Ilja Bouwknegt

Joram van Velzen
voorzitter Landelijke
Studentenvakbond (LSVb)

‘Het is best slecht gesteld met het studentenwelzijn en prestatiedruk is daar een van de oorzaken van. Wij vinden het dus positief als het bsa landelijk zou worden verlaagd. Dat is geen wondermiddel dat alle problemen in een keer oplost, maar wel een stap in de goede richting. Als LSVb zijn we principieel tegen het bsa. Volgens ons moet het worden afgeschaft. Er zijn genoeg andere manieren die ervoor zorgen dat studenten druk ervaren om te studeren. Ook nu de basisbeurs terugkomt, betekent lang studeren bijvoorbeeld nog steeds dat je veel studieschuld opbouwt.

‘Als het bsa wordt afgeschaft, moet daar wel iets tegenover staan. Universiteiten en hogescholen moeten studenten veel beter gaan begeleiden, dat is nu vaak nog ondermaats. Daarbij mogen ze ook advies geven, maar niet meer bindend. Leg die keuze bij de student zelf.’

Maartje van den Bosch
Lid van de studentenraad

‘Ik snap dat de minister landelijk iets aan het bsa wil doen. Er zijn universiteiten waar je alles moet halen in het eerste jaar om door te mogen stromen naar jaar twee. Dat heeft een negatieve impact op studentenwelzijn. In Wageningen moet je 60 procent van de punten halen, een goede stok achter de deur. De stap van 36 naar 30 punten is niet heel groot, dus dat onderdeel van Dijkgraafs plan zien we niet als een groot probleem. Het idee om nóg een bsa in jaar twee toe te voegen, baart ons wel zorgen. Als je aan het eind van jaar twee moet stoppen met je studie omdat je niet genoeg punten hebt, heeft dat een veel grotere impact dan wanneer dat in je eerste jaar gebeurt.’

‘30 IS WEL WEER EEN BEETJE LAAG’

Inge Sijpbeer

commissaris educatie bij studievereniging Sylvatica (Bos- en Natuurbeheer)

‘Als je het bsa niet haalt, kan dat een teken zijn dat je misschien niet op de juiste plek zit. Ik vraag me af of een lager bsa betekent dat de studie minder prioriteit krijgt, vooral nu het sociale studentenleven weer bloeit. Misschien gaan studenten zo langer over hun studie doen. Daardoor kunnen eerste- en tweedejaarsvakken overvol raken, vooral wanneer het bsa tot in het tweede jaar doorloopt.

‘Voor WUR-studenten scheelt 30 of 36 punten maar één vak. Ik heb er vanuit de studieadviseurs nog niks over gehoord, misschien ook omdat het voor ons ten opzichte van andere universiteiten weinig impact zal hebben.’

Arnold Bregt

onderwijsdecaan

‘De minister constateert dat studenten te veel druk ervaren en wil het bsa verlagen om druk weg te nemen. In Wageningen ervaren studenten ook stress, maar niet vanwege ons bsa. We geven nieuwe studenten de ruimte om te wennen en een vak te missen, maar ze moeten wel minimaal 60 procent van de punten halen. Ons bsa is wat dat betreft goed in lijn met de intentie van de minister.

‘Ik weet niet of een extra bsa in jaar twee in het belang van studenten is. Misschien haal je met hangen en wurgen 30 punten in je eerste jaar maar lukt dat je niet in jaar twee. Dan heb je twee jaar zitten doormodderen voordat je met je studie moet stoppen. Voor docenten is het vervelend als studenten kennis missen als ze aan een vervolgvak beginnen van een vak dat ze nog niet hebben gehaald. Maar ook voor studenten is het fijn om snel helderheid te hebben of je op de juiste plek zit.’

Ellah van Bommel

eerstejaars student
Environmental Sciences

‘Ik vind 60 punten zoals in Rotterdam echt te veel, dat levert veel stress op. Aan de andere kant is 30 wel weer een beetje laag. Ik snap dat de druk minder moet worden, maar op een universiteit mag je ook een beetje niveau verwachten. Dan is een bsa van 36 of 45 punten goed als stok achter de deur. Sommige mensen doen uit zichzelf niet zo veel, dus voor hen werkt zo iets wel. En voor hen is het idee van een extra bsa in jaar twee dan ook goed.

‘Voor mij is het bindend studie advies in Wageningen niet spannend. Ik heb een sterke motivatie om goede punten te halen. Maar als we hier ook 60 studiepunten zouden moeten halen om door te mogen naar jaar twee, zou ik er wel stress van krijgen. Maar van 36 punten krijg ik totaal geen stress.’

Energie op het erf

De land- en tuinbouw kijkt vol verwachting naar de energietransitie – en vice versa. Kansen liggen er genoeg, zeggen ook WUR-onderzoekers. Maar er zijn nog de nodige voetangels en klemmen. Tekst Marieke Enter

Bij het Achterhoekse biologische melkveebedrijf De Roodheuvel ging laatst de vlag uit. Na een spannend voortraject – had het stroomnet nog genoeg ruimte? – konden de 258 zonnepanelen op het staldak in gebruik worden genomen. Ze zijn het initiatief en eigendom van De Groene Draad, een energiecoöperatie van omwonenden.

Een paar kilometer verderop, bij pluimveehouder Hoftijzer, staan twee kleine windmolens voor de stallen. Maar de molentjes, die zo'n 40 duizend euro per stuk kostten, staan al maandenlang stil. De provincie zette een streep door de vergunning die de gemeente had verleend. Buurtbewoners hadden bezwaar gemaakt tegen het natuuronderzoek dat bij die vergunningaanvraag hoorde. Volgens de provincie hadden ze een punt. Een oplossing is niet in zicht.

Boer als energieproducent

Deze twee praktijkvoorbeelden zijn illustratief voor 'de energietransitie op het erf', waaraan recent een editie van *WUR Live* was gewijd, een online discussieprogramma van WUR en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwa-

liteit (LNV) over actuele beleidsthema's. LNV-beleidsmedewerker Tim Lohmann vertelde dat het ministerie behoorlijk wat kansen ziet voor agrariërs in de energietransitie. En dan niet zozeer door simpelweg hun grond te verpachten als zonneweides – hoewel dat lucratief kan zijn – maar door met uitgekende combinaties met het boerenbedrijf zelf duurzame energie te produceren: elektriciteit, groen gas of waterstof. Vraag naar die energie is er in elk geval genoeg, schetste Lohmann. De rijksoverheid verwacht dat het stroomverbruik de komende drie decennia met een kleine factor vijf toeneemt: van zo'n 120 terawattuur (TWh) nu tot rond de 500 TWh in 2050.

Landelijk gebied

Is de boer echt de energieproducent van de toekomst, zoals de stelling van de bijeenkomst luidde? Feit is dat het landelijk gebied een belangrijke rol speelt in de nationale energievoorziening, vertelde Jeroen Sluijsmans. Hij is *program developer* van het Wageningen Solar Research Program en betrokken bij de quickscan over 'energie op erf' die WUR

begin dit jaar uitvoerde, in opdracht van het ministerie. Nu al is het landelijk gebied nettoproducent van energie, wat wil zeggen dat er meer wordt opgewekt dan dat de landbouw verbruikt. En van de 35 terawattuur (TWh) die de energieregio's per 2030 op land duurzaam moeten opwekken, zoals is afgesproken in het Klimaatakkoord, moet volgens de plannen 66 procent worden opgewekt in het landelijk gebied, aldus Sluijsmans. Veel boeren hebben er wel oren naar om in dat gat te springen en het verdienvermogen van hun bedrijf aan te vullen door duurzame energie op te wekken, legde hij uit. 'We zien dat steeds meer agrariërs actief worden in de energieproductie. En dan niet alleen voor hun eigen bedrijf, maar ook voor derden.' Dat blijkt ook uit de cijfers. Volgens statistiek bureau CBS waren er in 2020 al drie keer zoveel agrariërs die energie opwekken voor andermans verbruik dan in 2016: rond de 3500. Dat aantal groeit nog steeds,

Agri-energie evenementen in Lelystad en Bleiswijk

Op 6 juni organiseert WUR's ACRRES de Energiedag voor het Platteland. Die wordt gehouden bij Open Teelten in Lelystad. De vooraankondiging belooft 'een duurzame reis door de energievoorziening van de toekomst'. Een dag later, op 7 juni, staat bij WUR in Bleiswijk het EnergiekEvent 2023 op het programma, over energie in de glastuinbouw. Aanmelden kan via respectievelijk accres.nl en wur.nl. De genoemde edities van *WUR Live* zijn terug te kijken via de gelijknamige intranetgroep.

Op het bedrijf van pluimveehouder Hoftijzer in de Achterhoek staan twee kleine windmolens al maandenlang stil omdat de provincie na bezwaar van buurtbewoners een streep door de vergunning zette. ♦ Foto Resource

zoals het voorbeeld van De Roodheuvel bewijst. En met in totaal 50.000 agrarische bedrijven in Nederland is die vijver nog lang niet leeg.

Agri-initiatieven

Sluijsmans belichtte diverse veelbelovende agrarische energie-initiatieven. Hij stond bijvoorbeeld stil bij verschillende initiatieven met zonnepanelen in de akkerbouw, van de toepassing van semi-doorlatende panelen in de (zacht) fruitteelt tot pilots met verticale panelen of zonvolgende systemen bij productiegrasland. Ook wees hij op de tweehonderd boeren die afgelopen zomer in een collectief met omwonenden het 83 turbines tellende windpark Zeewolde hebben neergezet. Met een vermogen van 320 megawatt, genoeg om ongeveer 300 duizend huishoudens van stroom te voorzien, is dat momenteel Nederlands grootste windproject op land. En nog een succesverhaal: een initiatief in de veehouderij om dagverse mestvergisting, waaruit biogas wordt gewonnen, te

combineren met de productie van kunstmestvervangers. Dat gebeurt door mineralen terug te winnen uit het digestaat, het restproduct van de mestvergisting.

Struikelpunten

Voor veel agrariërs is het nog lastig om de energiemarkt te betreden, kwam naar voren in de discussie. De benodigde kennis en kunde om afgewogen keuzes te kunnen maken, is bijvoorbeeld niet altijd beschikbaar voor boeren. Daarnaast zitten de bekende struikelpunten van de energietransitie ook agrariërs regelmatig in de weg: capaciteitsgebrek in het stroomnet, ingewikkelde en langdurige

vergunningprocedures, belemmerende regelgeving. Dat laatste speelt vooral een rol bij de kleinschalige productie van waterstof: op papier een veelbelovend idee, waar WUR samen met TNO in Lelystad ook onderzoek naar doet, maar de (juridische) praktijk blijkt weerbarstig. Als Nederland wil dat boeren een belangrijker rol gaan spelen als energieproducent, dan moet die rol wel erkenning krijgen in het beleid – bijvoorbeeld in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) of het energiebeleid, erkennen Sluijsmans en Lohmann. Daar wordt aan gewerkt, zegt Lohmann. En wat er in elk geval snel aankomt: een landelijk kennisdocument voor vergunningverleners. Voor pluimveehouder Hoftijzer komt dat houvast te laat, maar hopelijk bespaart het toekomstige energie-agrariërs vergelijkbare debacles. ■

‘Steeds meer agrariërs worden actief in de energieproductie’

Horren in Zambia:

Minder malaria, meer inkomsten

Eenvoudige horren besparen gezinnen in Zambia niet alleen ziekte, maar ook inkomensverlies, blijkt uit onderzoek van promovendus Brian Chisanga en collega's. Dilemma: 'Je vergroot er wel de ongelijkheid mee. Want de huizen van de allerarmsten zijn ongeschikt voor de maatregel.' Tekst Rianne Lindhout

Ontwikkelingseconoom Brian Chisanga moest wel even nadenken toen zijn promotiebegeleider Erwin Bulte hem vroeg mee te doen aan dit project. Moest hij, met tot nu toe zijn focus vooral op landbouw, markten en beleid, echt met entomologen en parasitologen onderzoek gaan doen naar horren en malaria? Hij heeft er achteraf geen spijt van. 'Ik was de enige econoom in de groep en dat was soms wel vreemd. Maar we hebben veel van elkaar geleerd. Hoe entomologen muskietendichtheid meten bijvoorbeeld. En de netwerken van de anderen binnen de

gezondheidszorg kwamen goed van pas. Andersom herinner ik me dat ik tijdens de nulmeting moeite had om sommige economische concepten uit te leggen, zoals 'betalingsbereidheid' voor horren via een biedingsmechanisme. Later begreep iedereen het en vonden ze het heel interessant.'

Malaria-hotspot

Het team wees in 89 dorpen in de Zambiaanse malaria-hotspot Nyimba willekeurig 800 huizen met gezinnen aan. Bij de helft van die huizen plaatsten ze horren voor de ramen en deuren. Dat kostte zo'n 85 dollar, en de vraag was of die investering economisch rendabel zou zijn. 'In het oostelijke deel van Zambia komt veel malaria voor. Jaarlijks krijgt zo'n 40 procent van de volwassenen de ziekte en is er een paar dagen te ziek van om te werken. Kinderen worden zieker.

Als ze onder de vijf jaar zijn, overlijden ze er vaak aan.'

Er zijn al interventies, maar er is meer nodig, legt Chisanga uit. 'De regering deelt gratis bednetten uit, die bespoten zijn met insecticide. Ook spuiten mensen de muren in met zo'n middel dat een paar maanden lang de muggen doodt die erop gaan zitten. Maar die middelen zijn slecht voor het milieu en de muggen worden resistent. Onze interventie is milieuvriendelijk en is bedoeld als aanvulling op de andere maatregelen.'

Piek tijdens oogst

De bevolking van Nyimba werkt hoofdzakelijk in de landbouw. Chisanga: 'De piek van het malariaseizoen valt net in de periode waarin er ook geoogst moet worden en onkruid gewied. Als je juist dan een paar dagen niet kunt werken, omdat je zelf ziek bent of voor een ziek kind moet zorgen, kost dat het gezin geld.' De onderzoekers schatten dat de

'Als je ziek bent of voor een ziek kind moet zorgen, kost dat het gezin geld'

horren per gezin gemiddeld 4,6 dagen bespaart waarop de volwassenen door malaria niet kunnen werken. Kinderen profiteren minder van de maatregel. 'In de zomer werd het door de horren binnen veel warmer. Waarschijnlijk waren de kinderen daardoor meer buiten.' De horren kosten per huis gemiddeld 85 dollar en leverden door de extra gewerkte dagen een stijging van 55 dollar op voor het huishoudinkomen. 'We gaan ervan uit dat de horren vier jaar meegaan, dus ze zijn de investering meer dan waard'. Maar zo simpel ligt het helaas niet: 'Deze mensen zijn te arm om deze aankoop te doen. Hun geld gaat op aan eten en schoolgeld en de rente op de lening is te hoog.'

Gratis horren?

Uit informele gesprekken bleek dat mensen heel blij waren met hun horren. 'Ze waren heel enthousiast, ze vonden

ze ook mooi staan op hun huizen. Als we genoeg geld hadden gehad, hadden we ze na afloop van het onderzoek aan iedereen in het onderzoeksgebied gegeven.' Toch moet er eigenlijk eerst nog iets anders gebeuren, merkt Chisanga op. 'Hoewel het economische voordeel opvallend is, moeten we wel beseffen dat horren ook de ongelijkheid vergroten. Eerst moeten de huizen van de allerarmsten worden verbeterd. Hun huizen zijn namelijk ongeschikt om horren te plaatsen en dit zijn juist de mensen die het meest blootstaan aan de schadelijke effecten van malaria. De econoom hoopt dat zijn onderzoek het debat over het elimineren van malaria levend houdt en dat er financiering komt om de plannen uit te voeren. 'Ik hoop dat dit onderzoek meer oplevert dan alleen kennis. Dat het ook impact heeft op de maatschappij.' ■

Concrete vooruitgang

Ontwikkelingseconoom Erwin Bulte, begeleider van Brian Chisanga, doet veel onderzoek naar wat interventies kunnen opleveren in ontwikkelingslanden. Bijvoorbeeld of een droogteverzekering voor veeboeren in Kenia helpt tegen lokale conflicten. Bijna altijd zijn ngo's, overheden of bedrijven betrokken bij het onderzoek.

Leiden de resultaten weleens tot concrete veranderingen? Bulte: 'In Sierra Leone bleek dat bosbescherming beter lukte als je lokale gemeenschappen ervoor betaalt. Deze studie leidde tot aanpassing van het hele systeem van betalingen en het was de basis voor een project van REDD+, een VN-programma tegen klimaatverandering.' Ook onderzocht hij een *business and gender*-training die een ngo in Vietnam aanbood aan haar vrouwelijke leden. 'De training leidde verrassend genoeg tot een toename van huiselijk geweld omdat sommige mannen zich buitengesloten voelden en vonden dat hun vrouwen te zelfstandig werden. De organisatie nodigt sindsdien ook mannen uit bij de training en betreft ze bij het proces.'

Promovendus en ontwikkelingseconoom Brian Chisanga (links) interviewt inwoners van Nyimba. • Eigen foto

DE BIJBAAN

De schoorsteen moet roken. Lenen bij Ome Duo kunnen we allemaal, maar er zijn ook studenten die hun geld verdienen met een bijzondere bijbaan, zoals Jessie van Doesburg (26), masterstudent Moleculaire Levenswetenschappen. Zij maakt al bijna tien jaar schoon in het streekziekenhuis Slingeland in Doetinchem. Tekst Steven Snijders

‘Ik begon met deze schoonmaakbaan toen ik op de middelbare school zat. Ik ben zelf in dit ziekenhuis geboren. Mijn moeder en mijn zusje werken er ook. Eigenlijk ben ik dus geboren en getogen in dit ziekenhuis. Als schoonmaker maak ik alle ruimten schoon die er in een ziekenhuis zijn. Kantoren

‘Alles wat uit een menselijk lichaam kan komen, kom je wel eens tegen’

en gangen, maar ook operatiekamers. Alles wat uit een menselijk lichaam kan komen, kom je wel eens tegen. Soms halen patiënten de wc niet en liggen er uitwerpselen op de vloer. Zeker bij de maag-, darm- en leverafdeling komt dat wel eens voor. In de MRI- en CT-scankamer ligt wel eens bloed. Soms is het echt even de neus dichtknijpen. Het is wel gevarieerd werk door die verschillende afdelingen en ik vind het lekker dat ik er niet al te veel bij na hoeft te denken. ‘Elke afdeling heeft zijn eigen procedures. Voor de isolatieafdeling ga ik eerst door een omkleedsluis en word ik helemaal ingepakt in beschermende kleding. Na het schoonmaken ga ik weer door die sluis en wordt alle beschermen-

de kleding weggegooid. Tijdens corona lag die afdeling helemaal vol. Bij een andere afdeling, de chemopatiënten, zijn de uitwerpselen radioactief. Dan doe ik bij het schoonmaken voor de extra veiligheid alles dubbel. De schoonmaakdoekjes gaan naderhand in een aparte zak met een speciaal wasprogramma. In het ziekenhuis overlijden natuurlijk ook mensen. ‘In kamer drie is iemand overleden, die moet je straks pas schoonmaken’, hoor ik dan. Er zijn ook familieleden van mij gestorven hier. Omdat ons schoonmaakhok naast het mortuarium zit, zie ik de overledenen wel eens voorbij komen. Overleden mensen ervaren geen pijn meer, maar huilende familieleden vind ik erg om te zien. Gelukkig gebeurt het niet vaak. Ik werk vaak in het weekend en dan zijn er meer meiden van mijn leeftijd aan het werk, dat is altijd heel gezellig.’

Jessie maakt schoon

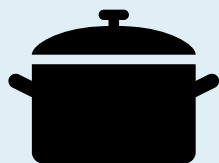
Wie: Jessie van Doesburg (26)
Wat: schoonmaken in een ziekenhuis in Doetinchem
Waarom? verstand op nul en lekker schoonmaken
Uurloon: €14,08 (bruto)

Foto Guy Ackermans

Ben jij of ken jij iemand met een bijzondere bijbaan? Stuur een mailtje naar steven.snijders@wur.nl

Binnen de WUR-gemeenschap kom je alle smaken van de Wereld tegen. Adinda Kirana (25), masterstudent Food Technology met de specialisatie Gastronomy Science uit Indonesië, deelt het recept voor een van haar favoriete Indonesische snacks.

Smaken van WUR

Risoles Mayo

Adinda Kirana, masterstudent Food Technology uit Indonesië

'Dit is een van mijn lievelingstussendoortjes uit mijn thuisland Indonesië. Deze lekkere snack kun je op elk moment van de dag eten. Ze kosten daar ongeveer een euro voor vier stuks. Het is geen dure snack, maar mijn buik wordt er blij van!'

- 1 Meng alle ingrediënten voor de vellen – behalve de olie - met een garde;
- 2 Zet een kleine koekenpan met een scheutje olie op een laag-middelmatig vuur;
- 3 Bak 6 risolesvellen en zet ze apart;
- 4 Voor de saus van de vulling: meng de mayonaise met de honing of gecondenseerde melk, mosterd, sambal en peper;
- 5 Leg de plakken spek/ham, stukjes

gekookt ei, prei en kaas en de saus op een risolesvel;

- 6 Rol het vel op en plak het met een beetje water dicht;
- 7 wentel de risoles door ei en paneermeel;
- 8 Bak de risoles in olie goudbruin, laat de overtollige olie uitlekken;
- 9 Smaakt het lekkerste met rauwe chilipepers uit Thailand.

Tip: Voor de vellen kun je ook gebruik maken van loempiavellen.

Win een Lunchbon!

Deel jouw recept met *Resource* en win een **Aurora-eetbon van 10 euro**.
resource@wur.nl

Ingrediënten (voor 6 stuks):

Voor de saus van de vulling

- 15 eetlepels mayonaise
- 3 eetlepels honing of gecondenseerde melk
- 1,5 eetlepel mosterd
- 2 eetlepels sambal/chili saus
- 1/4 theelepel peper

Voor de vulling

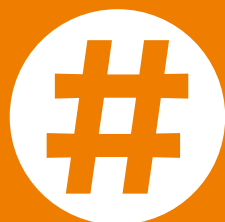
- 7 plakjes bacon, spek of ham
- 45 gram cheddar, geraspt
- 2 hardgekookte eieren, in 6 stukken gesneden
- 1 kleine prei, grof gesneden

Voor de vellen

- 125 gram bloem
- 1 eetlepel maïzena
- 130 ml water
- 200 ml melk
- 0,5 theelepel zout
- 2 eetlepels olie
- 1 rauw ei

Voor de buitenkant

- ei en paneermeel

ELKE DAG UPDATES OVER STUDEREN EN WERKEN BIJ WUR?

Volg ons op Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter en TikTok voor het laatste nieuws, foto's, video's en meer.

wur.resource

resource_wur

resource-wur

resourcewur

resourcewur

Resource

WUR from within: open, eerlijk, kritisch

Wil jij ook werken bij een leuke, ambitieuze studentenhuysvester?

Idealis heeft een paar interessante vacatures!

Wij zijn op zoek naar collega's die veel waarde hechten aan kwaliteit, vernieuwingen en gezelligheid en die samen met ons de ambities uit het nieuwe ondernemingsplan 'Andere kwaliteit voor een andere toekomst', willen realiseren?

Business information specialist/adviseur I&A (parttime of fulltime)

Samen met onze andere Business information specialist vorm je een koppel. Het zwaartepunt van jouw functie ligt op de kantoorautomatisering (in de Cloud), cybersecurity(-awareness) en de digitale ontwikkeling van medewerkers. Je collega focust zich meer op de (technische) ondersteuning van de front- en backend applicaties en het vormgeven van ons gedroomde applicatielandschap.

Beleidsmedewerker wonen (fulltime, 36 uur)

Ben jij die deskundige met visie op hoe studenten in de toekomst willen wonen? En wil jij het wonen voor de student zo prettig mogelijk maken. Dan wacht er een leuke afwisselende baan op jou. Je ondersteunt de manager wonen en vastgoed bij het (verder) ontwikkelen van het woonbeleid. Op het brede aandachtsgebied 'Wonen' adviseer en ontwikkel je beleidsvoorstellen, procedures en processen. Je genereert en analyseert diverse management- en sturingsinformatie. Dit doe je niet alleen. Je werkt nauw samen met collega's van de verschillende afdelingen om alles zo goed mogelijk te regelen voor onze huurders en te werken aan de mooie uitdagingen waar Idealis de komende jaren voor staat.

Financieel medewerker (parttime of fulltime, minimaal 28 uur)

Samen met een collega, ben je verantwoordelijk voor een goed lopende administratie (grootboekadministratie, debiteuren- en crediteurenadministratie, projectadministratie, servicekosten administratie, huuradministratie en incasso). Je start je dag thuis of op kantoor, verwerkt de banken, behandelt de ingekomen e-mails, boekt en controleert de facturen. Ook ben je bezig met de debiteuren en hierover heb je regelmatig contact per mail of telefoon. Zie jij in het werkproces iets wat beter kan, dan krijg je bij Idealis de ruimte om dit uit te werken. Je geeft op verzoek informatie en maakt (financiële) overzichten voor diverse collega's/afdelingen en het management. En op je vakgebied ben je het aanspreekpunt voor je collega's.

Salaris:

- Business information specialist/adviseur I&A en Beleidsmedewerker wonen tussen € 3.969 – € 5.361.
- Financieel medewerker tussen € 2.831 – € 3.438.

Het genoemde salaris is bruto per maand bij een 36 urige werkweek.

Kijk voor meer informatie over Idealis en wat Idealis te bieden heeft op www.idealis.nl of op www.jouwwoonbaan.nl. Wil je telefonisch contact, dan kun je Martijn Balke, manager bedrijfsvoering bellen op 06 – 53 59 85 97 voor de Business information specialist en Financieel medewerker en Linda Cents, manager wonen en vastgoed op 0317 472 508 voor de Beleidsmedewerker wonen.

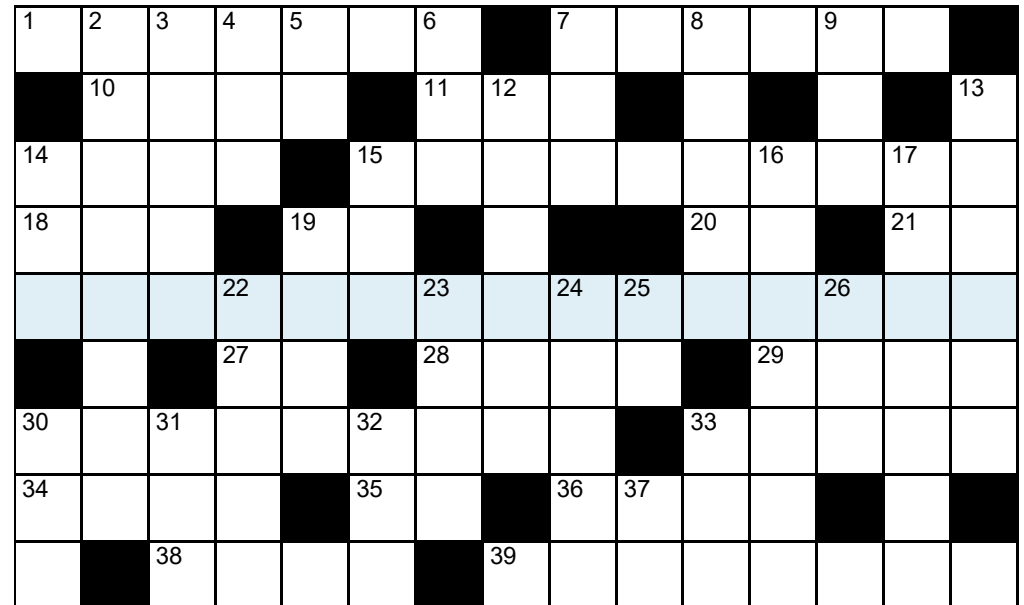

HOKJESDENKEN

Vul de puzzel in en ontdek welk(e) woord(en) er in de gekleurde vakjes staat(n). Stuur dit als oplossing naar resource@wur.nl vóór 13 juni en win een **boek of kalender**. Tip: zoek ook naar antwoorden in dit magazine en op resource-online.nl.

Horizontaal

- Komt nog steeds voor onder studenten
- De F van S4F
- Bezit
- Gelijkwaardig voorvoegsel
- Kleur
- Hoofdstad van Californië
- Stukje groen
- Griekse letter
- Zakelijke presentatie
- Nature __ Nurture
- Boom of noot
- Educatief materiaal
- De dikke Van __
- Hield Extinction Rebellion op de campus
- AC __
- Rap
- ' __ __', aldus de aap
- Ingeving

- Kan ook
hersenvliesontsteking
veroorzaken
- Manoeuvreert Soe Mattijssen
mee over de campus

Verticaal

- Zijn boos op *Resource*
- Daar wil iedereen weg
- Collega van WUR
- Element of noot
- Kleine beroerte

- De 4 van S4F
- Studie__
- Scharrelruimte
- Dat deel van het been gaf
licht
- Beschermen tegen malaria
- Kleun
- Baby__
- Geleerd
- Extra uitkering
- Hé jij daar, je band loopt leeg
- Een __ optie
- Brandstof
- Heel erg veel
- Zo'n ketel stookt zuinig
- Dieptepunt
- Bindend studieadvies (van
Tinus?)
- Manoeuvre
- ' __ __', aldus de kip
- Kun je onder gaan
- 550

C	O	N	J	U	G	A	T	I	E	█	B	D	S	M
O	R	E	O	█	M	A	T	A	D	O	R	█	T	E
S	K	I	F	F	█	L	█	N	█	Z	E	M	E	L
A	█	G	E	L	I	K	T	█	K	O	M	I	E	K
█	M	E	L	A	N	O	I	D	I	N	E	N	█	R
W	O	N	█	P	E	R	R	O	N	█	N	O	R	O
I	L	█	M	P	█	F	A	M	K	E	█	R	O	B
N	█	A	V	I	S	█	N	█	E	I	K	█	Z	O
D	U	I	V	E	N	D	A	A	L	█	B	I	E	T

De oplossing van de puzzel uit *Resource* #16 (11 mei 2023) is 'melanoïdinen' en de winnaar is Yvonne van Holland. Gefeliciteerd! We nemen contact met je op.

De winnaar mag kiezen uit *De Plantenjager uit Leningrad* van Louise O. Fresco óf de *Wageningen Verjaardagskalender 2.0* met dronefoto's gemaakt door Dronewageningen.

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Contact Vragen en opmerkingen voor de redactie:
resource@wur.nl | www.resource-online.nl

Redactie Willem Andrée (hoofdredacteur), Helene Seevinck (eindredacteur), Roelof Kleis (redacteur), Luuk Zegers (redacteur), Marieke Enter (redacteur), Dominique Vrouwenvelder (redacteur), Coretta Jongeling (online coördinator), Thea Kuijpers (secretariaat).

Vertalingen Clare McGregor, Meira van der Spa, Clare Wilkinson

Vormgeving Alfred Heikamp, Larissa Mulder

Basisontwerp Marinka Reuten

Coverfotografie Guy Ackermans

Druk Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

ISSN 1389-7756

Uitgever Corporate Communications & Marketing,
Wageningen University & Research

Foto Sven Menschel

GRATIS BIER VOOR PECHGENERATIE

Naast verlaging van het bindend studieadvies en versoepeling van het kwijtscheldingsbeleid, gaat onderwijsminister Dijkgraaf nog een stap verder om de pechgeneratie tegemoet te komen.

Op kamers gaan, wennen aan de studie en het studentenleven, op eigen benen staan - het leven van een student is niet eenvoudig. Voor de huidige generatie studenten kwam daar ook nog een coronapandemie overheen. 'Uit onderzoek is gebleken dat het mentale welzijn van studenten onder druk staat. Gelukkig heb ik bij het ministerie genoeg financiële middelen vrij kunnen maken om deze groep op vooruitstrevende manieren te helpen,' aldus Dijkgraaf.

Een van de nieuwe maatregelen heeft betrekking op gemiste activiteiten ten tijde van de pandemie. Dijkgraaf: 'Omdat toen alle kroegen dicht waren, hebben studen-

'Studenten krijgen bij elke tube schurftcrème een kratje bier cadeau'

ten minder kunnen stappen - toch een belangrijk onderdeel van het studentenleven, onder meer voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Ter compensatie zal de rijksoverheid elke avond een *happy hour* financieren om te stimuleren dat studenten vaker naar de kroeg gaan.'

Een ander negatief effect van de pandemie, is de

televizie-opleving van schurft. Vooral onder studenten blijkt de schurftmijt flink huis te houden. 'We begrepen dat er overal in het land schurftsmeerborrels worden georganiseerd. Dat initiatief kunnen we alleen maar aanmoedigen. Daarom krijgen studenten nu bij elke tube schurftcrème een kratje bier cadeau,' licht Dijkgraaf toe. De minister heeft nog meer ideeën om studenten tegemoet te komen. 'Ik heb een wetsvoorstel in voorbereiding dat studentenhuisvesters verplicht om in ieder studentenhuis een bad te installeren. Uit een peiling is gebleken dat studenten veel stress ervaren en daar helpt een warm bad heel goed tegen.' Ook krijgt elke student een nieuwe fiets. Studenten moeten hem wel zelf in Den Haag komen ophalen. En als 'ie kapot gaat? 'Dan komen mijn ambtenaren de fiets eigenhandig repareren,' belooft Dijkgraaf. Maar die plannen moeten nog worden uitgewerkt.

Van de kritiek dat zijn beleid te soft is en het incasservermogen van studenten te zeer aantast, wil de minister niets weten. 'Als straks de basisbeurs weer terugkeert, zal vanzelf blijken dat studenten prima kunnen incasseren. Elke maand, op hun bankrekening.'